

I år fyller sjukgymnasternas egen och ledande tidning 70 år. Och får vi säga det själva, blev vår djupdykning i tidsningsarkivet utan tvekan en stark och berörande resa tillbaka i tiden. Välkommen att följa med!

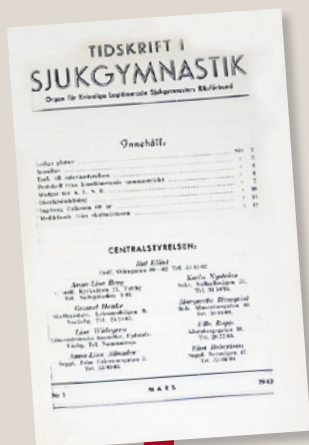
Vi fyller 70 år

Tidningens formutveckling 1943–2011

1943

1951

1957

FÖRSTA OMSLAGET 1943

Tidskrift i Sjukgymnastik startas av Kvinnliga Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund.

NYTT OMSLAG MED GRÖN FÄRG 1951

Tidskriften ändrar utseende. Den gröna färgen som blivit så signifikant för Sjukgymnastförbundet börjar användas på omslaget. Alla omslag ser dock likadana ut i flera år.

NYTT NAMN OCH NYTT OMSLAG 1957

Tidskriften byter namn till Sjukgymnasten. Samtidigt byter tidningen utseende och fotografier börjar användas på omslaget. Ibland förekommer även bildserier inne i tidningen, till exempel för att beskriva en behandlingsform.

1943

”Tidskrift i Sjukgymnastik utkommer härmed med sitt första nummer. (...) Över hela landet arbeta sjukgymnaster utan att ha kontakt med kollegor och utan den inspiration, som ett utbyte av yrkeserfarenheter kan ge. I synnerhet för dessa måste ett organ som det nu planerade

fylla en utomordentlig uppgift. Riksförbundets ändamål är att tillvarata medlemmarnas fackliga, ekonomiska och sociala intressen. (...) Tidskrift i Sjukgymnastik vill söka hålla kåren à jour med vad som händer av intresse i fackliga frågor genom artiklar av läkare och sjukgymnaster, referat och recensioner av facklitteratur, bekantgöra rön och forskningsresultat av vikt för sjukgymnastens arbete och även ta upp aktuella yrkesfrågor och problem till diskussion. (...) Sist men inte minst vill tidskriften bidra till att stärka samhörigheten mellan Sveriges leg. sjukgymnaster. (...) Det är vår förhoppning att Tidskrift i Sjukgymnastik skall fylla en uppgift som kår- och fackorgan och på så sätt bidra till att fördjupa intresset och kunskaperna, båda nödvändiga förutsättningar för en ansvarsmedveten yrkesinsats.”

Så löd visionen i det allra första numret av *Tidskrift i Sjukgymnastik* från januari 1943. Det gavs ut av Kvinnliga Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund som 1960 bytte namn till Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund. Tidningen har också bytt namn, år 1957 till *Sjukgymnasten* och år 2006 till *Fysioterapi*. Utseendet på tidningen, mixen i innehållet och tonfallet i texterna har över åren förändrats mycket även om visionen i stora delar består.

Det är med stor ödmjukhet jag som nuvarande chefredaktör har gått igenom

alla utgåvor av kårens tidskrift som idag står inbundna i långa rader av röda bokryggar i ett skåp på redaktionen. Att göra det här omfattande materialet – och alla de sjukgymnaster, journalister, formgivare med flera som med stort engagemang har arbetat med tidskriften – rättvisa i en jubileumstext är omöjligt. Men jag kan berätta om några stora utvecklingslinjer och lite kuriosas.

Utan att ta till sig ny kunskap hade inte kårens professionella utveckling kunnat ske. Under tidningens historia har den

Minns du ditt 80-tal?

sjukgymnasten
Nr 2, 1982

1965

1974

NYTT UTSEENDE OCH NYTT FORMAT 1974

År 1974 sker en stor förändring av tidningens form. Den blir större och mer kvadratisk. Nu syns även puffar för innehållet på omslaget. Varje årgång fram till nästa omgörning får sin egen färg, grön, blå, gul och röd.

1981

NYTT UTSEENDE OCH NYTT FORMAT 1965

År 1965 byter tidskriften format. Från att ha rymts i fickan på arbetskläderna blir formatet nu större. Den gröna färgen behålls på omslaget, men bilderna försvinner. Inne i tidskriften syns dock flera förändringar. Nu etableras vinjetter som Från Förbundskansliet, Kursverksamhet, Ur fackpressen, Pressklipp, med flera.

NYTT UTSEENDE OCH NYTT FORMAT 1981

Nu gör man om tidningen helt och går upp till A4-format och börjar använda bilder på omslaget igen. Den blir mycket mer modern i sin form inne i tidningen med rubriker, ingresser och fotografier och bildtexter. Börjar likna en journalistisk produkt.

VETENSKAPLIGT SUPPLEMENT & NORDISK FYSIOTERAPI

Vetenskapligt supplement kom ut under åren 1990–1996 som en bilaga till tidningen *Sjukgymnasten*. Den efterföljdes av *Nordisk Fysioterapi*, som kom ut under åren 1997–2005, men upphörde i samband med att artikelserien *Forskning pågår* påbörjades januari 2006.

vetenskapliga och kliniska bevakningen därför varit helt grundläggande. Till en början skedde den främst genom att rehabiliteringsläkare medverkade med artiklar i tidskriften. I takt med att fler sjukgymnaster började forska kom fler artiklar direkt ur kåren tills läkarnas medverkan helt upphörde. En genomgång av materialet blir därför en stark och berörande berättelse om kårens akademisering. Den nya forskningen gav också bränsle till insändar- och debattsidorna i tidningen. Ny aktuell kunskap krävde nämligen att äldre metoder antingen modifierades eller helt togs bort ur kårens behandlingsarsenal. Den processen har inte varit smärtfri och den pågår än idag.

Verkligen värt att notera i tidningens bevakning är de senaste årens flod av nyhetsartiklar som berättat om ökad evidens för den vanligaste åtgärden i en sjukgymnastisk behandling – fysisk aktivitet och träning. Kåren har från början verkat som engagerade ambassadörer för och experter på rörelse men bevisen på effektiviteten kommer nu!

Kliniskt verksamma sjukgymnaster som inte forskar har också mycket att berätta. Från den första årgången och

framåt har de i tidningen satt ord på hur de går till väga när de behandlar patienter i alla åldrar för olika sjukdomar, skador och besvär. I början publicerades bara texter men i slutet på 50-talet får läsaren under vinjetten "Så här behandlar jag..." även tillgång till bildserier och fotografier som gestaltar arbetet på klinikgolvet. I *Fysioterapis* nuvarande klinikartiklar och reportage publiceras ännu idag liknande artiklar med syftet att gestalta goda exempel och kvalitetsutveckling inom det kliniska arbetet och ge läsarna möjligheter till ny inspiration, ny kunskap och professionsutveckling.

Tidskriften har också varit ett forum för diskussioner om kårens yrkesidentitet och framtoning. Lite kuriosa är att sjukgymnaster tidigare beskyldes för att vara rekryterad ur överklassen och att hålla sig på sin kant. "De är elitistiska, separatistiska och för en flotterande tillvaro och försöker imitera läkarna. Förankringen i vårdlaget på avdelningen är dålig, sjukgymnasterna deltar inte i avdelningsarbetet" påstods det under en diskussionskväll i Distrikt Stockholm, enligt *Sjukgymnasten*, nr 13, 1980. Men oftare har tidningen kunnat skriva om fackets arbete med att tydliggöra sjuk-

1992

SJUKGYMNASTEN

OMGÖRNING, HELT NYTT UTSEENDE från nr 4, 1992

Stor omgörning av utseende, innehållsmix och tilltal. Nu används både bild och innehållspuffar på framsidan. Tidningen börjar formges via Desktop Publishing, en av flera tekniska revolutioner på redaktionen.

2002

OMGÖRNING, NYTT UTSEENDE OCH NYTT FORMAT från nr 8, 2002

Efter tio år sker en ny omgörning. Tidningen blir mer kvadratisk igen. Får tjockare, vitare papper och ett glansigare omslag. Många av de etablerade avdelningarna blir dock kvar.

”Att vara facklig ledare som kvinna bland en majoritet av manliga fackpampar var tufft.”

gymnastens roll i hälso- och sjukvården via ett klarare budskap till omvärlden om vad sjukgymnaster kan och gör. Under senare år (2009–2011) har de väntrumssnummer som *Fysioterapi* producerat varit ett viktigt bidrag. Tidningen har också kunnat berätta om hur en alltmer kompetent och självständig kår ändå betonar goda samarbeten med andra professioner och har en drivande roll i tvärprofessionella team.

Det fackliga arbetet med att förbättra både anställda sjukgymnasters och privatpraktikers arbetsvillkor har alltid skildrats av tidningen, där har löne- och avtalsfrågor sin givna plats år efter år. Fackliga strider och segrar på både central och individnivå har också skildrats och när LSR för en gångs skull gick ut i strejk år 1995 var omslaget självklart: en sjukgymnast i gul strejkvaktarväst utanför Karolinska sjukhuset i Solna. LSR:s historia är dessutom en historia om kvinnors möjlighet att

påverka fackvärlden. Att vara facklig ledare som kvinna bland en majoritet av manliga fackpampar var tufft, berättade tidskriften om i nr 11, 1967. Många fördomar fanns att bekämpa: ”Arbetsgivarnas och de egna familjemedlemmarnas attityd till en yrkesmässig eller facklig karriär är positivare för mannen än för kvinnan.” Idag är det ingen som lyfter på ögonbrynet när en kvinnlig fackordförande kliver upp i en talarstol. Däremot var det en historisk nyhet att förbundet i november 2012 valde sin första manlige ordförande.

Under samma kongress togs ett annat ännu mer laddat och historiskt beslut – att LSR skulle verka för ett namnbyte på yrket från sjukgymnast till fysioterapeut. Den frågan är ingalunda ny, redan i *Sjukgymnasten* nr 5, 1958, kunde man läsa: ”Just nu diskuteras ett förslag att utbyta vår svenska yrkesbenämning sjukgymnast mot det internationella ordet fysioterapeut. (...) Det skulle vara roligt att höra kollegornas åsikt om detta. Spalterna står öppna för inlägg!”

Annonser har alltid varit en del av tidningen. Liksom yrket har produkterna utvecklats mycket.

2006

NYTT NAMN men behåller utseendet, från nr 1, 2006

Ett kongressbeslut november 2005 gör att tidningen *Sjukgymnasten* byter namn till *Fysioterapi*. Men kongressen skjuter upp avgörandet om att byta namn på kären.

Det sista numret före omgången 2011 med pionjären Harald Brodin på omslaget.

"Sakta gör sig journalistiska principer gällande på redaktionen och på 80-talet börjar tidningen likna en journalistisk produkt."

Ja, därefter har det skrivits många debattartiklar om namnbytet, de sista publicerades i nr 8, 2012 strax före kongressen. Tidningen kunde efter den rapportera om en stark majoritet för ett namnbyte. Och våren 2013 gick regeringen på LSR:s linje och föreslog detta namnbyte med ett fortsatt skydd för titeln sjukgymnast. Nu väntar redaktionen på nästa livliga debatt!

I dag har vi många digitala hjälpmedel som förenklar den långa processen med att skapa ett tidningsnummer. Det är svårt att föreställa sig hur det kan ha varit att under tidspress skriva manuskript på maskin, att rita sidor manuellt, att typografera texter och att rastatera fotografier. Inte minst om en del arbete i början utfördes vid ett köksbord i redaktörens hem! De sjukgymnaster som startade tidskriften var verkligen pionjärer som brann för att

kåren skulle ha en egen tidning. En del höll på många år och andra orkade bara en kortare tid. Kanske var det tröttnande att jaga läsarna (innan e-post och mobiler fanns) att själva bidra med artiklar. I nr 3, 1966 kastar redaktören Margareta Evertun in handuken. "Det är inte lätt att ro en tidning i land. Inte bara en utan en varje månad. (...) Många uppslagsändrar får redaktören: Vi vill läsa om det. Vi vill höra något om det...! Jag vill sparka tillbaks bollen och säga SKRIV!"

Sakta gör sig journalistiska principer gällande på redaktionen och på 80-talet börjar tidningen likna en journalistisk produkt. I den processen skapas så småningom en tidningsredaktion som främst vill vara sina läsares ögon och öron och ombud, snarare än "husbondens" röst. Man utvecklar en

Nyhet

Ett stort men ovälkommet nyhetsscoop var branden på Wallingatan 5 i Stockholm.

KANSLIET BRINNER, 1990

Eldsvåda förstör LSR-kansliets och redaktionens tidigare lokaler.

Exempel på facklig bevakning

LÖNEUTVECKLING

Lönefrågan är ständigt aktuell och har följt med sedan årgång 1943. Här nedan ser du sjukgymnasters ungefärliga medelinkomst per år:

1943	1 250 kr
1953	9 000 kr
1963	18 000 kr
1973	40 000 kr
1983	85 000 kr
1993	180 000 kr
2003	266 800 kr
2012	340 000 kr

2002

2013

STREJKEN 1995

LSR har inte strejkat så ofta som många andra förbund, men 1995 såg det ut så här.

2012 Kongressen som gick till historien.

Chefredaktörens öppna brev till läsarna 1989 med frågan: Vad vill du med tidningen?

mer självständig hållning till förbundet, vilket också speglar utvecklingen i fackförbundsvärlden och samhället där diskussioner om demokratiska värden tog allt mer plats. Det var en nödvändig hållning för att behålla läsarnas förtroende för sin facktidning, men det skedde inte utan gnissel. I nr 6, 1989 publicerade chefredaktören Kerstin Danielsson ett öppet brev till läsarna: "Många fackförbunds-tidningar (...) lever i ett bister klimat med hot om kontroll och styrning. En mängd exempel finns i dag på detta. Ytterst är det förbundens medlemmar som måste fråga sig vilken slags tidning de vill ha – en fri granskande tidning eller en styrelsemegafon." I samma nummer skrev även Lars-G Holmström, chefredaktör på *Journalisten*, ett inlägg om att fackförbundstidningar har

ett särskilt utsatt och viktigt uppdrag: "Läsarna kan inte välja tidning. Det understryker och ökar läsarnas rätt till allsidig information i den enda kanal som står dem till buds."

Men utgången i kampen om styrningen av innehållet blev den gången inte enligt tidningens önskan, då LSR:s nya informationschef i stället blev chefredaktör och ansvarig utgivare. Efter några år var emellertid ordningen återställd med en självständig redaktion och den står sig än i dag.

Fysioterapi är din tidning. Du som läsare ska känna dig trygg med vem som är avsändare till det du läser. Vi är ditt bevakande öga och lyssnande öra in mot facket och kåren samt ut mot samhället och sjukvårdsbranschen. Och enligt våra läsarundersökningar har denna spänstiga, nyfikna och stabila 70-åring ännu ditt förtroende. Det, och vår rika historia, vill vi fortsätta att förvalta!

Namnfrågan 1958–2013

DEBATT OM NAMNET

Frågan om namnbyte på yrket är ingalunda ny. Debatten startades redan 1958. Men under 2013 tycks den slutligen bli avgjord. Snart förväntas riksdagen besluta om att professionen ska heta fysioterapeut från och med januari 2014.

1989

1998

december 2012

februari 2013

november 2012

REDAKTIONEN I DET LILLA FORMATET

Hilda Zollitsch Grill och Lois Steen.

Tidningens redaktion har genom tiderna inte varit särskilt stor, utan den har rört sig mellan att vara ett par till en handfull medarbetare. Idag leds tidningen av två heltidsarbetande medicinjournalister Lois Steen, chefredaktör och ansvarig utgivare och Hilda Zollitsch

Grill, redaktör och ställföreträdande ansvarig utgivare. Från LSR:s kansli deltar även FoU-chefen Birgit Rösblad som är redaktör för artikelserien *Forskning pågår*. Därutöver köps artiklar, fackpressnotiser, fotografier samt den grafiska formgivningen in via frilansare.

Fysisk aktivitet på recept

2002 Ett tidigt exempel på FYSS och FaR-bevakning.

FYSISK AKTIVITET BLEV TREND

Fysisk aktivitet och träning har med tiden via FYSS och FaR blivit en behandling på modet även utanför sjukgymnastkåren. Men visst är rörelse sjukgymnasternas eget expertområde!

2012

ÄR DU FÖRSKRIVARE?

Fritt inträde

Fria föreläsningar

Kompetensutveckling att älska.

Välkommen till södra Sveriges största mässa med fokus på hjälpmedel i vardagen.

Läs mer på www.fri2013.se/forskrivare

1. Buss till mässan
2. Specialutbildning

Boka!

FRI

2013

Älskade hjälpmedel!

9-10 OKTOBER

Vi finns nu på Malmömässan!

KI UPPDRAGSUTBILDNING

Kompetensutveckling inom vård, omsorg och hälsa

Eftertraktade kurser på avancerad nivå

SÖK
HÖSTENS
KURSER
NU

Led- och muskelrelaterade funktionsproblem OMT, 30 hp

Ett led mot specialistkompetens inom ortopedisk manuell terapi. Detta är en av Karolinska Institutets allra mest eftersökta kurser för sjukgymnaster, nu tillgänglig som uppdragsutbildning.

Fler kurser på avancerad nivå för sjukgymnaster

- Medicinsk akupunktur, 15 hp
- Idrottsmedicin, 30 hp

Information och anmälan:
ki.se/uppdragsutbildning

**Karolinska
Institutet**